

Naturskyddsföreningen

Ge oss kraft
att förändra.
Pg.90 1909-2

Rapport

Fyra förlorade år för miljön

Granskning av riksdagspartiernas
miljöinsatser 2010-2014

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	4
Sagt och gjort för partierna	6
Metod för granskningen	8
Klimat och energi	9
Trafik och infrastruktur	12
Jordbruk, hav och fiske	14
Miljögifter	16
Naturvård	18
Övergripande miljöpolitik	21

Redaktör: Svenne Junker

Layout: Ingela Espmark

ISBN: 978-91-558-0148-9 **Tryckeri:** Just-nu, Stockholm

Naturskyddsföreningen juni 2014

Förord

Melker Dahlstrand/ Riksdagsförvaltningen

Granskningar av riksdagspartiernas miljöagerande och röstbeteende i viktiga miljöfrågor är ett arbete som bedrivits i Naturskyddsföreningen sedan valet 1985. I denna rapport presenterar vi utvärderingen av den gångna mandatperiodens miljö- och klimatpolitik. Slutsatsen är att reformtempot har mattats av ännu mer än under den förra mandatperiodens alliansstyre. De få bra utredningsförslag som sett dagens ljus har ofta stoppats av regeringen.

Naturskyddsföreningen vill med denna rapport ge en god möjlighet för föreningsmedlemmar och miljöintresserade väljare att rösta för miljön.

Mikael Karlsson, ordförande

Sammanfattning

Inför riksdagsvalen frågar Naturskyddsföreningen sedan länge efter miljöloften från partierna. Vi vill höja miljöambitionerna och erbjuda väljarna ett kunskapsunderlag om partiernas miljöprofiler. Utöver ett starkt stöd hos både föreningsmedlemmar och miljöintresserade väljare har denna miljöbarometer historiskt haft en bra träffsäkerhet för vilken miljöpolitik som kommer att föras i riksdagen. Granskningarna har överlag visat att partiernas initiativkraft, miljöengagemang och röstbeteende ofta stämmer väl överens med, och ibland överträffar, partiernas vallöften. Årets bakåtriktade valgranskning visar däremot att den gångna mandatperioden tvärtom inneburit fyra förlorade år för miljön.

I den nyvalda riksdagen 2010 fanns en parlamentarisk majoritet för hälften av Naturskyddsföreningens miljöförslag. Ytterligare sex vann stöd hos partier på båda sidor om blockgränsen. Endast två av förslagen, det om klimatskatt för inrikesflyg och om en fördubbling av skatten på bekämpningsmedel i jordbruket, saknade en bred majoritet. Därför hade Naturskyddsföreningen goda förhoppningar om att mandatperioden skulle präglas av flera miljöpolitiska framsteg.

Genomgången av partiernas vallöften visar att miljöfrågan i de flesta fall har hamnat mellan stolarna i den cementerade blockpolitiken. I fråga efter fråga ger vi riksdagspolitiken tummen ned. Exempelvis fanns ett brett stöd hos Allianspartierna och över blockgränsen för en fortsatt miljöskatteväxling. Trots att sänkta inkomstskatter har varit regeringens viktigaste profilfråga, har andelen miljöskatter i den totala skattebasen ändå förblivit konstant under mandatperioden. Koldioxidskatten och andra viktiga miljöskatter har dessutom urvattnats som miljöpolitiska styrmedel. I miljöskattehänseende har Sverige inom loppet av ett par decennier gått från att ha varit ett internationellt föregångsland till att knappt kvalificera sig som ett genomsnittligt EU-land. Undantaget är koldioxidskatten.

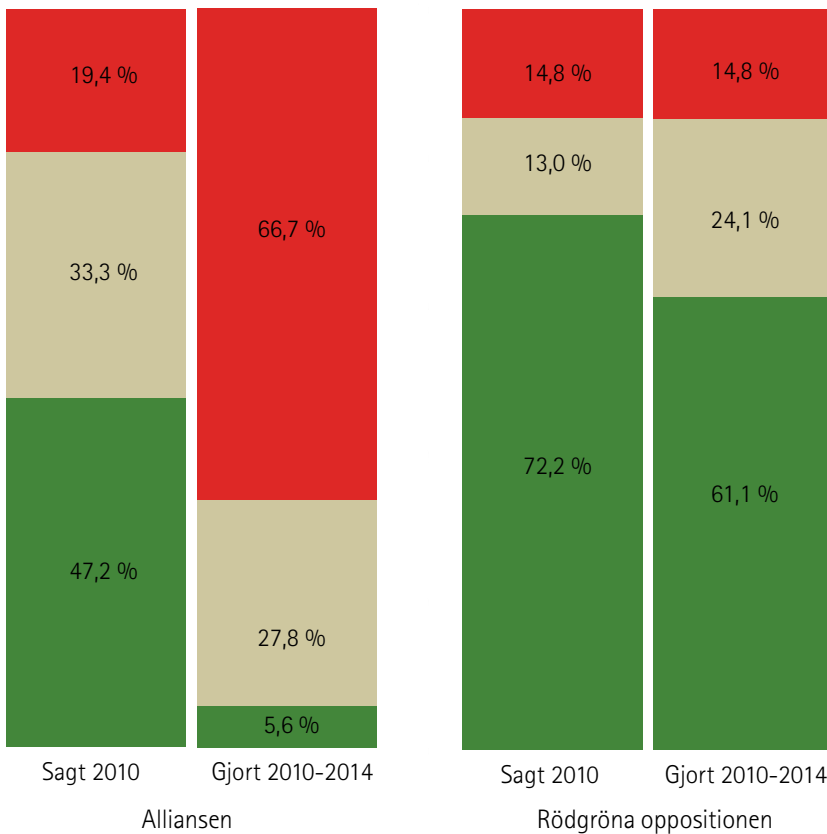
Vad gäller miljögifter har riksdagen beslutat att förbjuda bisfenol A i barnmatsförpackningar. Detta är emellertid bara en liten del av partiernas löften till oss i förra valet. 2010 fanns det en majoritet hos riksdagspartierna för begränsningar av exempelvis bly, deka-BDE och PFOA, löften som ännu inte har infriats. Förslaget att öka incitamenten för energieffektivisering genom så kallade vita certifikat saknades dessutom i regeringens proposition för ett uthålligt energisystem trots att Centerpartier hade det som vallöfte och att EU-kommissionen rekommenderar reformen. Arbetet med att skapa styrande hållbarhetsmått vid sidan av BNP har tyvärr försinkats av ytterligare nya utredningar.

Även i frågan om skydd av haven fanns för fyra år sedan en parlamentarisk samsyn att skydda minst tio procent av landets marina områden under mandatperioden. Sedan dess har regeringen förvisso tillsatt utredningar i frågan och sent omsider, i februari 2014, beslutat att uppfylla vallöftet, men det ska vara gjort först om sex år. Även frågan om att stärka miljö kvalitetsnormerna i miljöbalken för luftföroreningar, vattenkvalitet och buller har hamnat mellan stolarna trots ett blocköverskriande stöd. Inför mandatperioden fanns både ett relevant förslag från en statlig utredning och ett vallöfte från både Folkpartiet och Kristdemokraterna om att genomföra förändringen. Emellertid har regeringen inte ens behandlat frågan, annat än att låtit Miljömålsberedningen se över den i vissa delar, vilket dessutom gett ett negativt utfall.

I miljögranskningen konstaterar vi att tempominsningar, fördröjningar och omprioriteringar har varit de dominerande miljöpolitiska dragen i riksdagen mellan åren 2010 och 2014.

De förlorade miljöåren kan i hög grad förklaras av den etablerade blockpolitiken. Uppdelningen av riksdagspartierna i två separata politiska enheter ger det felaktiga skenet av att det finns miljöpolitisk enighet inom blocken och systematiska skillnader mellan blocken. I verkligheten har miljöprofilerade partier på båda sidor om blockgränsen blivit inlåsta i förhandlingskonstellationer som är till miljöns nackdel.

Figur1. Miljöomdömen för båda blocken

Sagt är en bedömning av partiernas miljöloften från 2010.

Gjort är ett omdöme baserat på partiernas miljöarbete i riksdagen under mandatperioden.

Granskningen visar därför både partiernas inställning i miljöfrågor 2010 och deras förmåga att uppfylla sina miljöloften i riksdagen under mandatperioden. I miljöomdömena för blocken har partiernas respektive omdöme vägts lika.

Sammanfattning av miljöpolitiken 2010-2014

- Skogs- och strandskyddet har urholkats
- Licensjakten på varg har fortsatt och riksdagen har antagit en proposition som går emot rovdjursutredningen och etablerad forskning
- Koldioxidskatten har urvattnats som styrmedel mot klimatförändringarna samtidigt som riksdagen beslutat om biogassatsning och höjning av certifikaten för förnybar el
- Verktyg för att säkra miljö kvalitetsnormerna har förblivit uddlösa, trots kraftfull EU-kritik
- Miljöförstärkningar inom kemikalieområdet har tagit några steg i rätt riktning
- Implementering av EU:s energieffektiviseringsdirektiv har varit ett stort misslyckande i Sverige
- Satsningar på havet har inte varit tillräckligt omfattande för att nå FN-målen
- Arbetet med ekosystemtjänster har varit viktigt i regeringens arbete och förslag, och även alternativa BNP-mått har diskuterats och föranlett utredning
- Det har varit ett högtryck i utredningar men lågtryck i faktiska förändringar
- Miljöpolitiken har utvecklats till en blockpolitisk fråga, där enighet inom blocken varit viktigare än att söka majoritetstöd i riksdagen

Sagt och gjort för partierna

Riksdagsgranskningen visar att partierna i Alliansen sammantaget tilldelas en avsevärt större andel rött ljus för deras insatser jämfört med vad partierna lovade inför valet för fyra år sedan. I 13 av 18 granskade fall har minst ett av regeringspartierna brutit sitt miljölofte. Slutsatsen vi

drar är att framför allt Centerpartiet och Folkpartiet har tryckts tillbaka av Moderaterna i en rad frågor där Alliansen utåt velat visa en enad front. Kristdemokraterna, det borgerliga parti som i förra valet lovade mest för miljön, tycks i praktiken ha abdikerat från miljöpolitiken.

Granskningsfrågor:	V		S		MP		C		FP		KD		M		SD
	Sagt	Gjort	Sagt	Gjort	Sagt	Gjort	Sagt	Gjort	Sagt	Gjort	Sagt	Gjort	Sagt	Gjort	
1. Koldioxidskatt	😊	😊	😞	😞	😊	😊	😐	😞	😐	😞	😊	😞	😊	😞	😞
2. Vita certifikat	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😞	😐	😞	😐	😞	😐	😞	😞
3. Atomansvaret	😊	😊	😐	😊	😊	😊	😐	😞	😊	😞	😊	😞	😐	😞	😞
4. Klimatmål 2030	😐	😊	😐	😐	😐	😊	😐	😞	😐	😞	😐	😞	😐	😞	😞
5. Flygskatt	😊	😊	😞	😞	😊	😊	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞
6. Trängselskatt	😊	😊	😞	😐	😊	😊	😊	😞	😊	😞	😊	😞	😐	😞	😞
7. Skatt på bekämpningsmedel	😊	😐	😞	😐	😊	😊	😞	😞	😐	😞	😞	😞	😐	😞	😞
8. Marint skydd	😊	😊	😐	😐	😊	😊	😊	😐	😊	😐	😊	😐	😊	😐	😞
9. Bottentrålning	😊	😊	😞	😞	😊	😊	😊	😞	😐	😞	😞	😞	😊	😞	😞
10. Ökade miljögiftsanslag	😊	😊	😐	😐	😊	😐	😐	😐	😊	😐	😊	😐	😐	😐	😐
11. Miljögifter och barn	😊	😊	😊	😐	😊	😊	😊	😐	😐	😐	😊	😐	😊	😐	😞
12. Skogsskydd	😊	😐	😐	😞	😊	😐	😞	😞	😊	😞	😐	😞	😐	😞	😞
13. Stärk skogsvårdslagen	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😞	😞	😐	😞	😊	😞	😐	😞	😞
14. Jaktbrott	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
15. Vargjakt	😊	😊	😞	😐	😊	😊	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞
16. Miljö-kvalitetsnormer	😊	😐	😊	😞	😊	😊	😞	😞	😊	😞	😊	😞	😐	😞	😞
17. Miljöskatteväxling	😞	😞	😞	😞	😊	😐	😊	😐	😊	😐	😊	😐	😊	😐	😞
18. Gröna nationalräkenskaper	😊	😊	😊	😞	😊	😊	😊	😐	😊	😐	😊	😐	😐	😐	😞
Andel grönt miljöomdöme i procent	88,9	77,8	33,3	22,2	94,4	83,3	44,4	5,6	50,0	5,6	61,1	5,6	33,3	5,6	5,6

Kritiken ska också riktas mot partierna i opposition. Det tycks inte vara enbart ens fel att två träter. I det rödgröna blocket framstår också flera miljöloften som tomma ord. Under den gångna mandatperioden finns brister och vissa ambitionssänkningar i Socialdemokraternas politik inom miljöområdet. Trots att ledamöter från S i kammardebatter ibland framställer sig som representanter för ett rödgrönt regeringsalternativ har partiet inte i något enskilt granskningsfall gått från rött till grönt. I två fall har Socialdemokraterna däremot brutit sina miljövallöften.

Trots det rådande minoritetsstyret har Miljöpartiet inte eftersträvat överenskommelser med regeringen inom miljöområdet såsom partiet gjort både historiskt och under mandatperioden inom andra politikområden. Genom att uttryckligen förbli en motspelare till regeringen i miljöfrågor så stärker Miljöpartiet bilden av att miljöpolitiken är låst mellan blocken. Att detta är en felaktig bild visar inte bara miljöloftena från 2010 utan även Naturskyddsföreningens senaste granskningar av miljöpolitiken i EU-parlamentet, där det ofta finns större likheter mellan partier över blockgränserna än mellan partierna inom blocken.

Sverigedemokraterna, det enda parti som Naturskyddsföreningen inte efterfrågade miljöloften för fyra år sedan, har enligt granskningen saknat såväl konsekvent miljöprogram som initiativkraft inom miljöområdet. SD får rött ljus i 16 av 18 granskningsfrågor, vilket kvalificerar partiet som det i särklass miljösamsta i riksdagen.

Sammantaget har nuvarande riksdag präglats av partier som är mer intresserade av att inneha makt i sina respektive block än av att leda Sverige mot att bli ett hållbart samhälle. Småpartierna i Alliansen har fått prioritera ned sina miljöagendor. De miljöprofilerade partierna i opposition har stått kompromisslösa vid sidan av den politiska spelplanen, trots att situationen med en minoritetsregering borde skapat goda möjligheter att köpslå för miljön genom regelrätta förhandlingar.

De enda vinnarna av blockuppdelningen har varit partier som önskar förskjuta ansvaret för miljöförstörelsen till andra stater och aktörer, eller partier som saknar intresse för en bättre miljö.

Blocköverskridande uppgörelser har historiskt varit

Exempel på ledamöter som vågar agera mot partiets ställningstagande för en bättre miljö

Marietta de Pourbaix-Lundin (M) som motionerat om att ingen licensjakt bör ske förrän Rovdjursutredningen definierat vad som är gynnsam bevarandestatus för varg.

Caroline Szyber (KD) som motionerat om att bottenstrålning bör klassas som miljöfarlig verksamhet och endast tillåtas efter särskild prövning.

Penilla Gunther (KD) har motionerat om att Sverige ska förbjuda bisfenol A i alla material som kommer i kontakt med mat.

Anna Steele (FP) som motionerat om att all licensjakt bör förbjudas för att Sverige ska ha en livskraftig vargstam.

Nina Lundström (FP) har motionerat om delegering av beslutanderätten för regioner/kommuner att införa trängsel-skatt.

Teres Lindberg (S) som motionerat om en överföring av beskattningsrätten för trängselkatter till landsting och kommuner.

hornstenar i den svenska miljö- och energipolitiken. När Sverige som första land i världen införde en koldioxidskatt 1991 var det en central del i skatteuppgörelsen mellan Socialdemokraterna och Folkpartiet. Samtidigt beror den ökande andelen förnybar elproduktion i dag i hög grad på energiuppgörelsen 1997 mellan Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. För att även stå långsiktigt starkt i EU:s miljöarbete behövs uppgörelser över partigränserna.

Politik är konsten att styra ett samhälle framåt i tiden. Det innebär att vi vart fjärde år väljer samhällets konstnärer. Riksdagen samlar politiker från ideologiskt förankrade partier för att föra dialog, utbyta åsikter och erfarenheter för att komma överens om gemensamma samhällsbeslut. Mot bakgrund av denna rapport hoppas Naturskyddsföreningen att nästkommande mandatperiod ska kännetecknas av blocköverskridande överenskommelser för en bättre miljö.

Metod för granskningen

Naturskyddsföreningens arbete är fokuserat på vilken politik – inte vilket parti – som är bra för miljön. Valgranskningen baseras till stora delar på en metodik som utvecklades i samband med riksdagsvalet för snart 30 år sedan. Strikt sett gör vi endast en granskning av miljöpolitiska aktiviteter i riksdagen, inte av regeringens arbete eller riksdagspartiernas arbete utanför riksdagen (det sker i andra sammanhang). Syftet är att skapa en bild av hur riksdagens partirepresentanter har agerat i den miljöpolitiska praktiken, bortom alla partiprogram, vallöften och slagord. Genom revisionen av riksdagens arbete önskar Naturskyddsföreningen öka förståelsen för hur miljöpolitiken formas och ge välgrundad information till medlemmar och miljöintresserad allmänhet inför riksdagsvalet 2014.

Vilka frågor som granskas baseras i första hand på den valenkät som Naturskyddsföreningen skickade inför valet 2010 till dåvarande riksdagspartier. Enkäten och partiernas svarsfördelning återfinns i bilaga 1. Naturskyddsföreningen har dessutom valt att lägga ytterligare två helt centrala miljöfrågor till årets granskning. I dessa ärenden har föreningen öppet kommenterat förslagen i samband med riksdagens behandling genom antingen remissvar, debattartiklar, kolumner i Sveriges Natur eller inlägg på föreningens blogg, och därmed även framhållit föreningens krav på riksdagspartierna. Sammantaget innehåller året valgranskning 18 politiska frågor.

Granskningen gäller partiernas politiska beteende, inte enskilda riksdagsledamöter. SD granskas också, även om partiet inte omfattades av föreningens undersökning inför valet 2010. I bilaga 2 samlas det viktigaste granskningsunderlaget från de utvalda frågorna. Ambitionen är att i denna bilaga att presentera en saklig och balanserad beskrivning av politikutvecklingen i varje fråga. Granskningsmetoden är transparent och baseras på sökningar i dokumentarkiven på riksdagens webbplats. I bilagan citeras centrala delar av bland annat propositioner, motioner, utskottsbetänkande, skrivelser och kammarprotokoll relevanta för granskningen. Bilagan är fri från partipolitiska bedömningar och ska möjliggöra för läsaren att bilda sig en egen uppfattning om partiernas miljöarbete i riksdagen.

Resultatet av den omfattande granskningen i bilaga 2 utgör det sammantagna underlaget för att i denna rapport

ge de enskilda partierna ett kvalitativt miljöomdöme. Naturskyddsföreningen ger riksdagspartierna grönt, gult eller rött ljus som betyg på hur de agerat i riksdagen och i förhållande till Naturskyddsföreningens förslag från 2010 och i två ytterligare centrala frågor. Omdömena är helt baserade på hur partierna agerar i riksdagen, inte på vad de lovar eller säger i medierna.

Grönt ljus ges till partier som vi anser värnar om miljön och arbetar för en ambitiösare miljöpolitik i Sverige. För ett parti att få grönt ljus i en enskild granskningsfråga krävs att ledamöterna agerat och röstat i enlighet med Naturskyddsföreningens förslag.

Gult ljus ges till dem som agerat i samma riktning som Naturskyddsföreningens förslag, men inte lika långgående eller inte på samma sätt. Partier med riksdagsledamöter som verkar för vårt förslag, men som inte får partiet med sig i omröstningen, betraktas som ett positivt inslag utan att det inverkar på miljöomdömet.

Rött ljus får partier som inte agerat i frågan eller som arbetat för en annan och sämre lösning för miljön än den som Naturskyddsföreningen förespråkar.

I samtliga granskningsfrågor jämför vi partiernas agerande under mandatperioden med vad de lovade i förra valrörelsen. I de flesta fall baseras bedömningen på hur de svarade i vår valenkätstudie inför förra valet. I fallen med de tillagda frågorna har vi granskat partiernas löften i medierna inför valet 2010. SD granskas med utgångspunkt i samma frågor.

Även partiets miljöloften tilldelas miljöomdömen. Grönt ljus får partier som instämde i Naturskyddsföreningens miljöförslag. Gult ljus ges till dem som antingen inte hade bestämt sig eller gav ett oklart svar. Rött ljus får partierna som svarade att de inte instämmer i förslagen.

Fortsättningsvis i rapporten presenteras miljöomdömen för vad partierna sagt inför förra valet och vad de gjort under mandatperioden i varje enskild granskningsfråga. I huvudrapporten har flera granskningsfrågor sammanförts under följande politikområden: 1) klimat och energi, 2) trafik och infrastruktur, 3) jordbruk, hav och fiske, 4) miljögifter, 5) naturvård samt 6) övergripande miljöpolitik.

Klimat och energi

1. Koldioxidskatt

Naturskyddsföreningens kommentar:
Riksdagens passivitet har försvagat ett av klimatpolitikens viktigaste styrmedel

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt								
Gjort								

Sedan i början av 1990-talet justeras energi- och koldioxid-skatterna årligen efter inflationen i Sverige. Eftersom köpkraften samtidigt ökat kraftigt har dessa justeringar inte räckt till för att bibehålla skatternas styreffekt. I Vägverkets klimatstrategi från 2004 pekas köpkraftsrelaterade koldioxidskatter ut som en nyckelåtgärd. Det är bakgrunden till Naturskyddsföreningens miljöförslag 2010.

Två regeringspartier uttryckte tveksamhet till förslaget i förra valrörelsen. Centerpartiet svarade att det behövde utreda frågan ytterligare innan beslut kunde fattas. Folkpartiet ställde sig tveksamt till kravet men menade att skatterna måste vara tillräckligt höga för att påverka beteenden. Moderaterna uttryckte sig däremot positivt till förslaget 2010, även om partiet ansåg att Sverige hellre borde tillämpa internationellt samordnade styrmedel. Kristdemokraterna sympatiserade också med förslaget men ansåg att skatterna måste anpassas till oljepriset. Bland dåvarande oppositionspartier instämde såväl Vänsterpartiet som Miljöpartiet i Naturskyddsföreningens förslag. Socialdemokraterna var det enda av de tillfrågade partierna som direkt sade nej till förslaget, och förespråkade istället en höjning av koldioxidskatten i två steg.

Under den gångna mandatperioden har energiskatten främst behandlats i anslutning till EU:s energieffektiviseringsdirektiv. Slutsatserna i denna fråga bygger främst på partiernas vilja att successivt höja koldioxidskatten motsvarande vårt förslag.

Regeringen klimatskattepolitik har sedan valet 2010 i första hand varit fokuserat på att införa en differentierad fordonskatt. I budgetpropositionen för 2011 bedömde regeringen dessutom att koldioxidskatten inte behöver höjas under perioden 2011-2014, utöver den årliga justeringen med konsumentprisindex. Under mandatperioden har regering-

Granskningsfrågor

- 1. Koldioxidskatt:** Justera energi- och koldioxidskatter årligen i förhållande till köpkraftsutvecklingen.
- 2. Vita certifikat:** Skapa en marknad för energieffektivisering genom att kvotera energibesparingar för elleverantörer i form av s.k. vita certifikat.
- 3. Atomansvaret:** Ta bort den finansiella begränsningen för atomansvaret och möjliggör ansvarsge-nombrott så att också ägarbolag till kärnkraftsbolag kan göras skadeståndsansvariga.
- 4. Klimatmål 2030:** Minska de svenska utsläppen av växthusgaser med minst 60 procent till 2030 jämfört med 1990 utan att utnyttja flexibla mekanismer.

en därutöver genomdrivit sänkningar av skatter för fossila bränslen för uppvärmning i industrin och kraftvärmeverken.

Våra sökningar på koldioxidskatt i riksdagsarkivet ger inga träffar på motioner från varken Centerpartiet, Folkpartiet eller Kristdemokraterna. Moderaterna ledamöter har däremot motionerat om att sänka dieselskatten för lant- och skogbrukare, en motion som avlogs i kammaren. Samtliga regeringspartier får rött ljus i miljöomdöme.

Vänsterpartiet har motionerat om att förändra fordons-skatten så att bilarnas utsläpp av växthusgaser får större inverkan på skattesatsen. Dessutom har partiet föreslagit en höjning av koldioxidskatten som motsvarar att bensinpriset ökar med 20 öre årligen, vilket står i jämförelse med Naturskyddsföreningens förslag på årlig köpkraftsjustering. Vänsterpartiet ges grönt ljus i miljöomdöme.

Socialdemokraternas insatser under mandatperioden bygger främst på att kritisera den långsiktiga strategin i regeringens miljöskattepolitik som partiet anser är otydlig. S-ledamöter anser i en motion att den indexerade skatten tillsammans med övriga styrinstrument inte är tillräckligt verksam för att motivera en trafikomställning. I motionen föreslås att regeringen ger klara besked om hur koldioxidskattens utveckling ska se ut. Vår granskning finner däremot inga förslag från Socialdemokraterna om hur skatten stegvis bör höjas. Partiet får därför rött ljus i miljöomdöme.

Miljöpartiet föreslår i flera motioner att riksdagen på kort sikt ska besluta om att höja koldioxidskatten med motsvarande 70 öre per liter bensin. Dessutom föreslår partiet att räkna upp koldioxidskatten med BNP-utvecklingen för att inte styreffekten ska minska. Det förslaget är jämförbart med den köpkraftjustering som Naturskyddsföreningen förordar. Miljöpartiet får således grönt ljus.

Sverigedemokraterna har enligt granskningen varken motionerat om att stärka energi- och koldioxidskatten eller debatterat i frågan. I enskilda motioner ifrågasätter SD-ledamöter istället den, i deras ögon, redan höga skattenivån. SD-ledamöter har också röstat mot förslag i enlighet med Naturskyddsföreningens önskemål. Partiet får följaktligen rött ljus.

2. Vita certifikat

Naturskyddsföreningens kommentar: Riksdagen har avvisat EU-kommissionens förslag på effektivt styrmedel för energieffektivisering

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😊	😊	😊	😐	😐	😐	☐
Gjort	😊	😊	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Energianvändningen i Sverige, som hölls nästan konstant mellan 1970 och 1990, ökade med omkring tio procent under det första decenniet efter millennieskiftet. Inom såväl politik som forskning råder det stor enighet om att effektivare energianvändning är en nyckel för utvecklingen av ett hållbart energisystem, för att begränsa utsläppen av växthusgaser och för att minska andra miljöproblem som energiproduktionen orsakar. Naturskyddsföreningens förslag till partierna om vita certifikat, där energibolag åläggs ansvar att minska energiförbrukningen, ställdes mot den bakgrunden.

Centerpartiet instämde i förslaget 2010 och anförde att ett införande av vita certifikat är en effektiv metod för energieffektivisering. Folkpartiet och Kristdemokraterna uttryckte tveksamhet, men bägge partierna kunde tänka sig ett införande förutsatt att utredningar visar att systemet är effektivt. Moderaterna ansåg att frågan inte gick att besvara eftersom partiet ansåg att Sverige redan vid den tiden hade ambitiösa mål för energieffektivisering. Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet var alla eniga om att införa vita certifikat för fyra år sedan.

EU har under mandatperioden antagit ett nytt energieffektiviseringsdirektiv där vita certifikat anges vara den huvudsakliga metoden för energieffektivisering. Trots det har regeringen motsatt sig vita certifikat i samband med implementeringen av EU-direktivet. Regeringen hänvisar till en utredning som utförts av Energimyndigheten som hävdar att dessa styrmedel inte korrigerar för marknadsmisslyckanden i Sverige. Granskningen finner heller inga motioner som visar att frågan drivits inom Centerpartiet, trots att partiet

ställde sig bakom förslaget inför förra valet. Samtliga partier som tillhör regeringen får därför rött ljus.

Frågan om vita certifikat har däremot lyfts i riksdagen av oppositionspartierna. Vänsterpartiet har lämnat in flera motioner om förslaget. Vänsterpartiet har även motionerat tillsammans med Miljöpartiet i frågan. Socialdemokraterna har i de flesta fall röstat för dessa förslag och lämnat in egna motioner om att införa vita certifikat. Dessa tre partier får därför grönt ljus som miljöomdöme baserat på deras insatser i riksdagen.

Sverigedemokraterna har däremot varken motionerat i frågan eller röstat för förslagen att införa vita certifikat, och får därför rött ljus.

3. Atomansvaret

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har avstått att gå Centerpartiet till mötes i energiuppställningen om kärnkraft

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😐	😊	😐	😊	😊	😐	☐
Gjort	😊	😊	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Vid slutet av föregående mandatperiod beslutade riksdagen att innehavare av kärnkraftsreaktorer har ett principiellt obegränsat kostnadsansvar vid händelse av radiologisk olycka, men endast ska vara tvungen att inneha säkerheter för upp till 1,2 miljarder euro. Naturskyddsföreningen konstaterar att skadorna och kostnaderna för att sanera efter en kärnkraftsolycka i regel är mångfaldigt högre. En farlig verksamhet måste kunna bära den fulla risk- och försäkringskostnaden, annars handlar det om en snedvriden och dold subvention, som principiellt är otillåten. Att kärnkraften subventioneras anser även Naturvårdsverket. Mot den bakgrunden presenterades föreningens förslag om ansvarsgenombrott, vilket innebär att betalningsansvar även kan åläggas kärnkraftsbolagens ägare då kostnaden vid olycka överstiger bolagets tillgångar.

I samband med att Alliansregeringen under förra mandatperioden slöt en överenskommelse om att behålla kärnkraften som en del av svensk energiproduktion under överskådlig tid krävde C-ledamöter att inga former av subventioner till kärnkraften ska förekomma. Riksdagen ställde sig också bakom en enskild C-motion som uppmanade regeringen att tydliggöra frågan. Därför ansåg Centerpartiet att Naturskyddsföreningens förslag 2010 byggde på en miss-

uppfattning och avstod från att svara. Folkpartiet instämde i Naturskyddsföreningen förslag, men utvecklade i svaret att partiet endast ställer sig bakom ett obegränsat ansvar för kostnader upp till 1,2 miljarder euro. Kristdemokraterna instämde likväl men uttryckte i en kommentar att kravet redan är uppfyllt. Moderaterna svarade också att förslaget redan var genomfört.

Regeringen har under den gångna mandatperioden lämnat en skrivelse till riksdagen som uttrycker att det inte finns någon form av subventioner till kärnkraften, men att det är nödvändigt att även fortsättningsvis ha en finansiell begränsning i syfte att gynna de svenska kärnkraftverkens internationella konkurrenskraft. Inget av regeringspartierna, inklusive Centerpartiet, har motionerat ytterligare i frågan. Alla regeringspartierna tilldelas därför rött ljus.

Vänsterpartiet instämde i förslaget 2010 och har vid upprepade tillfällen initierat ändrad lagstiftning. Socialdemokraterna svarade 2010 att partiet inte bestämt sig i frågan, men har trots det drivit en tydlig linje under mandatperioden att slopa den finansiella begränsningen för ansvaret. Miljöpartiet instämde i förra valet med vad Naturskyddsföreningen föreslog och har motionerat i frågan. Därför får de tre partierna grönt ljus.

Naturskyddsföreningen har inte funnit någon motion eller någon annan handling från Sverigedemokraterna som uppfyller föreningens förslag. Partiet får därför rött ljus.

4. Klimatmål 2030

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har avstått från att formulera nya utsläppsmål för 2030

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	☹️	☹️	☹️	☹️	☹️	☹️	☹️	☹️
Gjort	😊	☹️	😊	☹️	☹️	☹️	☹️	☹️

Den nuvarande svenska klimatpolitiken kommer till uttryck i propositioner som antogs av riksdagen i juni 2009. Riksdagen beslutade att målet för de svenska utsläppen av växthusgaser, från verksamheter som inte ingår i systemet för handel med utsläppsrätter, ska vara en minskning med 40 procent till år 2020 jämfört med 1990. I riksdagsbeslutet framgår att målet ska nås genom åtgärder på hemmaplan men också i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer (dvs. köp av utsläppsminskningar utomlands). Under nästkommande mandatperiod 2014-2018

kommer riksdagen besluta om nya mål för minskningar till 2030, som ett led att uppfylla EU:s mål om att minska de europeiska utsläppen med 80-95 procent till 2050.

Naturskyddsföreningen har länge yrkat på höjda klimatmål till 2030. Efter förra valet 2010 hade inget av riksdagspartierna fattat beslut i denna specifika fråga. I en faktapromemoria från 2014 ställer sig regeringen bakom EU-kommissionens ambition att fastställa en nationell utsläppsminskning på 40 procent till 2030 och kan därutöver tänka sig en minskning på 10 procent i form av internationella krediter förutsatt att andra utvecklade länder tar sin del av börnan. Vid ett regeringssammanträde 2014 beslutades att i avsaknad av en utlovad klimatproposition tillsätta en utredning för att undersöka hur Sverige kan nå sin 2050-vision. Beslutet innebar att lämpliga etappmål för 2030 och 2040 ska föreslås.

I riksdagen har Centerpartiet i en motion föreslagit att Sverige bör verka för att höja utsläppsmålen i EU från 20 till 30 procent utsläppsminskning till 2020. Nya mål för 2030 har inte föreslagits i separata motioner av något av regeringspartierna. De bedöms därför få rött ljus.

Vänsterpartiet har motionerat om en total utsläppsminskning inom Sverige med 45 procent till 2020. I samband med att EU-parlamentet antog ett förslag till klimatmål för 2030 i början av 2014 ställde sig Vänsterpartiet däremot bakom ett nationellt bindande mål för att minska utsläppen med minst 60 procent till 2030. Naturskyddsföreningen ger därför Vänsterpartiet grönt ljus som miljöomdöme. Socialdemokraterna ifrågasätter i motioner regeringens val av att se nollutsläppet till 2050 som en vision. Partiet efterfrågar ett tydligare mål och att tiden fram till måläret ska delas in i budgetperioder om fem år med tydliga utsläppstak och regler för hur betingen ska nås. I en annan motion skriver S-ledamöter att de vill se en halvering av Sveriges utsläpp till 2030. Socialdemokraterna menar också att en del av utsläppen från jordbruk och industri kommer att vara svåra att reducera. Naturskyddsföreningen anser att förslaget är ett steg i rätt riktning vilket ger Socialdemokraterna gult ljus. Miljöpartiet uttrycker i motioner att rika länders utsläppsmål bör vara noll redan 2030, men anser att det eftersatta klimatarbetet hittills har gjort målet orealistisk. Partiet föreslår därför en minskning av utsläppen med 66 procent till 2030. Miljöpartiet får således grönt ljus.

I enskilda motioner vänder sig Sverigedemokraterna mot att EU, och i ännu högre grad att Sverige, höjer sin klimatabition mer än vad som har beslutats i internationella avtal. Sverigedemokraterna tilldelas därför rött ljus.

Trafik och infrastruktur

5. Flygskatt

Naturskyddsföreningens kommentar:
Riksdagen har knappt berört frågan

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😞	😊	😞	😞	😞	😞	
Gjort	😊	😞	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Inför förra riksdagsvalet föreslog Naturskyddsföreningen att flyg inom Sverige ska beskattas, men med kompensation för landets nordligaste delar. Förslaget hade också stöd i en Sifo-undersökning som föreningen hade beställt som visade att 62 procent av svenskarna stödjer en skatt på inrikesflyget i nivå med koldioxidskatten på bensin. Det skulle exempelvis innebära en höjning av biljettpriset med 250 kronor på sträckan Göteborg-Stockholm.

De flesta partier ställde sig negativa till förslaget 2010 och menade att flygtrafiken istället borde inkluderas i systemet för utsläppsrättshandel. Av granskningen blir det tydligt att inget av Allianspartierna under den gångna mandatperioden har tagit initiativ till ett införande av flygskatt av den typ Naturskyddsföreningen föreslagit. Samtliga borgerliga partier får rött ljus i frågan.

Vänsterpartiet instämde i Naturskyddsföreningens förslag 2010 och har sedan dess lagt ett flertal motioner för att uppfylla miljöloftet. Socialdemokraterna ansåg 2010 i likhet med regeringspartierna att flygtrafiken borde anslutas till systemet med utsläppshandel. Partiet har inte heller motionerat eller på annat sätt arbetat för att uppfylla kravet. Socialdemokraterna ges således rött ljus. Miljöpartiet instämde i kravet och har arbetat för att uppfylla miljöloftet genom att föreslå flygskatter i motioner som avslagits i riksdagen.

Naturskyddsföreningen har inte noterat något engagemang i frågan hos Sverigedemokraterna och partiet får därför rött ljus.

Granskningsfrågor

- 5. Flygskatt:** Inför klimatskatt på flyg i Sverige, med kompensation för landets nordligaste delar.
- 6. Trängselskatt:** Driv igenom att beslut om trängselskatter (införande, avskaffande, utformning, skattenivåer samt hur intäktsöverskott ska användas) fattas av landsting/region eller kommun, inte av riksdagen.

6. Trängselskatt

Naturskyddsföreningens kommentar:
Riksdagen har inte släppt taget om värdefulla miljöskatter till landsting och kommuner

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😞	😊	😊	😊	😊	😞	
Gjort	😊	😞	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Forskning har visat att de avgaser och partiklar som förorsakas av trafik i tätbebyggd storstad är oerhört skadliga för hälsan. Det är många fler människor som dör på grund av de hälsovådliga avgaserna än som dör i trafikolyckor. Naturskyddsföreningens förslag att kommuner och/eller landsting ska ges rätten att utfärda trängselskatter riktades mot partierna då en grundlagsändring väntades gå igenom under den kommande mandatperioden. En ändring i grundlagen skulle medföra att det inte längre fanns några konstitutionella hinder för riksdagen att delegera sin beslutskompetens gällande trängselskatt till kommuner eller landsting.

De borgerliga regeringspartierna Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna instämde i föreningens förslag. Kristdemokraterna svarade att partiet sedan länge verkat för att decentralisera trängselskatten. Moderaterna var tveksamma till förslaget trots att partiet uttryckte sig positivt till att utöka kommunernas beskattningsrätt. Bland dåvarande oppositionspartier instämde såväl Vänsterpartiet som Miljöpartiet i förslaget. Socialdemokraterna svarade däremot att kommuner och landsting bör få större inflytande över trängselskatterna utan att tilldelas fullvärdig beskattningsrätt.

Regeringen har motsatt sig decentralisering av trängselskatten under mandatperioden. Förslaget behandlades heller inte i omröstningen om grundlagsförändring 2011. Ledamöter från Folkpartiet har däremot vid två tillfällen motionerat om att regioner och kommuner ska ges självbestämmanderätt att utfärda trängselskatter. Kristdemokraterna har trots miljöloftet 2010 inte agerat för att verkställa förslaget. Regeringspartierna får därför enhetligt rött ljus i miljöomdöme.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet har var för sig motionerat i frågan och röstat i enlighet med förslaget. Socialdemokraterna har både reserverat sig och röstat mot utskottsförslag att avslå motioner i enlighet med Naturskyddsföreningens fordran 2010. Enskilda S-ledamöter har även motionerat i frågan. I vissa utskottbetänkanden har partiet däremot föreslagit åtgärder som inte till fullo uppfyller föreningens förslag. Partiet yrkar på att regioner inte ska få fullvärdig utan endast ”betydande” bestämmanderätt över trängselskatter. Därmed tilldelas Socialdemokraterna gult ljus.

Sverigedemokraterna har varken motionerat i frågan eller röstat för att uppfylla föreningens förslag om trängselskatter. Partiet får således rött ljus.

Jordbruk, hav och fiske

7. Skatt på bekämpningsmedel

Naturskyddsföreningens kommentar: Riksdagen har undvikit viktiga styrmedel för styrning mot användningen av bekämpningsmedel

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😞	😊	😞	😐	😞	😐	
Gjort	😐	😐	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Naturskyddsföreningen föreslog 2010 att dubblera miljöskatten på bekämpningsmedel. Centerpartiet svarade att en fördubbling kunde riskera de svenska jordbrukarnas konkurrenskraft på den internationella marknaden och var därför emot förslaget. Folkpartiet gav i sitt svar uttryck för att partiet kunde tänka sig en höjning men att man inte vill fastslå en procentsats. Kristdemokraterna höll inte med Naturskyddsföreningen medan Moderaterna uttryckte en osäker inställning till förslaget, men svarade att det är viktigt att ha en helhetssyn på jordbrukets roll i det hållbara samhället.

Varken Centerpartiet eller Folkpartiet har motionerat om att höja skatten. Kristdemokraterna har lämnat in en motion som påpekar att det är viktigt att arbeta för mindre bekämpningsmedel utan att redovisa åtgärdsförslag. Inte heller Moderaterna har agerat för att uppfylla förslaget. Alla regeringspartier får därför rött ljus i miljöomdöme.

Vänsterpartiet instämde i kravet 2010 men har inte agerat därefter i riksdagen. Det motionerades om en höjning om 20 procent som i sin tur ska återinvesteras i sektorn. Då partiets insatser i riksdagen inte motsvarar vallöftet får partiet gult miljöomdöme. Socialdemokraterna får också gult ljus då partiet, trots att det inte instämde i Naturskyddsföreningens förslag 2010, i flera motioner yrkat att skatterna bör höjas med hjälp av konsumentprisindex från 30 till 33,6 kr per kilo (+12 procent). Socialdemokraterna reserverade sig även tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet i ett antal beslut. Miljöpartiet instämde i Naturskyddsföreningens förslag 2010 och har i en motion yrkat för fördubbling av bekämpningsmedelsskatten som i sin tur ska återinvesteras i sektorn. Därför får Miljöpartiet grönt ljus.

Granskningsfrågor

- 7. Skatt på bekämpningsmedel:** Fördubbla skatten på växtskyddsmedel till jordbruket och gör om den till en avgift som återförs som ersättning för miljöåtgärder i sektorn.
- 8. Marint skydd:** Öka takten i arbetet med marina skyddade områden så att målet om 10 procent skyddat uppnås under nästa mandatperiod.
- 9. Bottentrålning:** Verka för att bottentrålning förbjuds inom hela EU.

Naturskyddsföreningen har inte funnit något engagemang från Sverigedemokraterna i frågan. I ett e-mailsvar till Naturskyddsföreningen skrev partiet att det är mot förhöjda skatter eftersom det inte är kopplat till miljönytta. Därför får Sverigedemokraterna rött ljus.

8. Marint skydd

Naturskyddsföreningens kommentar: Riksdagen har skjutit upp skyddet av hav till framtiden

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😐	😊	😊	😊	😊	😊	
Gjort	😊	😐	😊	😐	😐	😐	😐	😞

Inför valet 2010 fanns det en parlamentarisk samsyn gällande Naturskyddsföreningens förslag att utöka de marint skyddade områdena till tio procent fram tills nuvarande mandatperiods slut. Centerpartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna instämde i kravet. Centerpartiet utan ytterligare kommentar. Folkpartiet svarade att partiet var för förslaget, men att man även bör införa ett flexibelt skydd som är anpassat efter det specifika områdets behov. Kristdemokraterna avstod att kommentera frågan ytterligare. Moderaterna skrev att det krävdes frivilliga överenskommelser för att uppnå målet.

Till synes har regeringspartierna inte haft tillräcklig styrkraft i frågan under mandatperiodens gång. Ledamöter från regeringspartierna har inte motionerat specifikt i frågan om ökade mål. Regeringen har tagit ett antal initiativ angående skydd av havsområden, dock inget som lett fram till faktiska beslut om att öka tempot för skydd av marina områden för att uppfylla vallöftet. Finansiering av havspolitik i statsbudgeten faller under utgiftsområdet för allmän miljö- och naturvård. Granskningen visar att anslaget för havs- och vattenmiljö förvisso har ökat under mandatperioden jämfört med

nivån för 2010. För marint skydd är det sällan budgetanslaget som är det viktigaste styrmedlet. Istället utgör tydliga nationella målsättningar och riktlinjer till myndigheter de avgörande faktorerna för takten att skydda hav. Havs- och vattenmyndigheten har också rapporterat att arealen för skyddade marina områden behöver öka generellt. Under våren 2014 fattade regeringen beslut om ett mål att de marint skyddade områdena bör uppgå till tio procent till 2020. Alla regeringspartier får därför gult ljus, eftersom målet i vårt förslag från 2010 har fastslagits men inte uppnåtts under mandatperiodens fyra år.

Vänsterpartiet var av samma mening som Naturskyddsföreningen 2010 och får grönt ljus då partiet i flera motioner yrkat att arbetet med marina skyddade områden bör öka och då partiet föreslagit högre anslag i budgeten till havs- och vattenmiljö i jämförelse med regeringens budgetförslag.

Socialdemokraterna var det enda partiet som uttalat inte instämde i Naturskyddsföreningens förslag inför förra valet. Partiet ställde sig då tveksamt till kravet och skrev i sin kommentar till förslaget att de kvalitativa aspekterna är minst lika viktiga som den kvantitativa när det gäller utökade marina reservat. Partiet har inte lämnat in någon motion gällande marint skyddade områden under mandatperioden. Däremot har Socialdemokraterna gett stöd till regeringens beslut om att skydda tio procent av de marina områdena. Därför får även Socialdemokraterna gult ljus i miljöomdöme.

Miljöpartiet sympatiserade i förra valet med förslaget. Under mandatperioden har partiet lämnat in motioner som uppmanar till att utöka de marint skyddade områdena. Precis som Vänsterpartiet har Miljöpartiet förespråkat ett högre havs- och vattenmiljöanslag jämfört med regeringen. Det motiverar att Miljöpartiet får grönt ljus i miljöomdöme.

Sverigedemokraterna har inte drivit frågan om att öka takten i arbetet med marina skyddade områden så att målet om 10 procent skyddat ska uppnås under föreliggande mandatperiod. Partiet får därför rött ljus.

Naturskyddsföreningen förslög i förra valet att partierna skulle verka för ett förbud inom hela EU. Centerpartiet instämde i förslaget och skrev i en kommentar att skadliga former av fiske måste förbjudas. Folkpartiet var tveksamt till ny lagstiftning på området. I kommentarer uttryckte Folkpartiet att bottentrålning bör förbjudas på botten där användningen orsakar negativa konsekvenser men att partiet inte vill sträcka sig till ett totalt förbud. Kristdemokraterna instämde inte i förslaget. Partiet skrev att bottentrålning är en acceptabel metod om fiskarna gjort en godkänd miljökonsekvensbeskrivning. Moderaterna instämde i föreningens förslag men tillade att partiet helst bara vill se ett förbud i ekologiskt känsliga områden, men att partiet inte kunde utesluta att det krävs ett totalförbud.

Centerpartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna har varken inlämnat motioner i frågan eller som regering lagt en proposition för att uppfylla vallöftet under mandatperioden. I en kammardebatt har dessutom ledamöter från samtliga regeringspartier varit kritiska till ett bottentrålningsförbud inom Sverige specifikt. En KD-ledamot har däremot i en enskild motion föreslagit att bottentrålning bör klassas som miljöfarlig verksamhet och endast tillåtas i Sverige efter särskild prövning. Samtliga regeringspartier får ändå rött ljus.

Vänsterpartiet har i motioner föreslagit förbud mot bottentrålning i såväl Sverige som EU. Vänsterpartiet har tillika debatterat om att införa bottentrålningsförbud inom marina Natura 2000-områden. Därför får Vänsterpartiet grönt ljus i miljöomdöme. Socialdemokraterna instämde inte i Naturskyddsföreningens förslag. I svaret 2010 utvecklade partiet sin ståndpunkt med att bottentrålning inte bör ske i känsliga miljöer, men att man inte vill ha något totalförbud. Socialdemokraterna har inte heller lämnat in någon motion gällande ett förbud mot bottentrålning. Därför får Socialdemokraterna rött ljus.

Miljöpartiet instämde i förslaget och har motionerat om att förbjuda bottentrålning inom Sverige. I motioner föreslog partiet ett förbud så fort som möjligt innan bevisligen miljövänliga redskap används. Miljöpartiet ställde sig även bakom Vänsterpartiets motion om ett förbud inom hela EU och röstade tillsammans med Vänsterpartiet mot förslaget att avslå motionen. Av denna anledning får Miljöpartiet grönt ljus.

Sverigedemokraterna har inte lagt någon motion gällande förbud mot bottentrålning och heller inte röstat i enlighet med förslaget. Därför ges partiet rött ljus.

9. Bottentrålning

Naturskyddsföreningens kommentar:
Riksdagen har fortsatt tillåta skadlig bottentrålning

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😞	😊	😊	😞	😞	😊	☐
Gjort	😊	😞	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Bottentrålning är en fiskemetod som har stor inverkan på bottenmiljön, höga bifångster och hög bränsleförbrukning.

Miljögifter

10. Ökade miljögiftsanslag

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har gjort en halv tumme i att stärka kemikaliearbetet

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😐	😊	😐	😊	😊	😐	
Gjort	😊	😐	😐	😐	😐	😐	😐	😐

REACH-förordningen är det centrala regelverket i EU för reglering av kemikalier. Sedan förordningen trädde i kraft 2007 har däremot genomförandet förlöpt mycket långsamt. För fyra år sedan var endast 29 ämnen med särskilt farliga egenskaper angivna på den så kallade kandidatlistan över miljögifter som eventuellt ska tillståndsprövas. För att öka tempot i genomförande gjorde EU-kommissionen då bedömningen att det skulle krävas ökade insatser från medlemsländerna. Mot den bakgrunden lämnades förslaget om ökade miljögiftsanslag i Sverige till riksdagspartierna.

Trots att svaren varierade bland regeringspartierna var de i förra valet relativt eniga om att det krävdes en anslagshöjning för REACH-arbetet. Folkpartiet och Kristdemokraterna instämde vart för sig i förslaget, men ingen av partierna ville ange specificera exakt hur stor anslagsökning borde vara. Centerpartiet ställde sig däremot uttryckligen tveksamt till den föreslagna summan. Moderaterna avstod från att svara men uteslöt inga eventuella ökning.

Regeringen har med stöd i riksdagen under mandatperioden fått igenom en ökad budget om 25 miljarder kronor till Kemikalieinspektionen per år 2010-2014. Anslagshöjningen har dock inte öronmärkts specifikt till arbetet med tillståndsprövning och begränsning enligt REACH i regleringsbrevet. Regeringen nämner i propositionen att pengarna ska gå till detta arbete men även till flera andra åtgärder. Riksdagspartierna får därför gult ljus då anslagen till Kemikalieinspektionen faktiskt ökat, men inte med lika mycket som var förslaget 2010.

Vänsterpartiet instämde 2010 i förslaget utan ytterligare kommentar. Partiet har också under mandatperioden föreslagit anslag med både 50 och 70 miljarder mer än regeringen. I budgetmotionerna från Vänsterpartiet betonas att

Granskningsfrågor

10. Ökade miljögiftsanslag: Förstärk den totala miljöbudgeten med 50 miljarder kronor per år, som öronmärks för Kemikalieinspektionens arbete med genomförandet av tillståndsprövning och begränsningar under REACH.

11. Miljögifter och barn: Inför nationella begränsningar av bisfenol A, bly, DEHP, dekaBDE, nonylfenoletoxilat och PFOA i varor som barn kommer i kontakt med.

pengarna specifikt ska vara ämnade att stärka arbetet med att ”riskbegränsa allmänkemikalier” och partiet får således grönt ljus i miljöomdöme.

Socialdemokraterna uppgav 2010 en oklar inställning i frågan. I svaret angavs att partiet eventuellt skulle göra andra miljöprioriteringar beroende på det ekonomiska läget i landet (kravet motsvarar dock inte mer än fem hundradels promille av statens utgifter). Under den gångna mandatperioden har Socialdemokraterna inte föreslagit anslagsökning i budgetmotionerna. Tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet motionerade Socialdemokraterna däremot om en höjning med 10 miljarder mer än regeringen 2010 (totalt 35 miljarder). I detta fall nämner motionen att pengarna ska vikas för att förstärka Kemikalieinspektionens tillsynsarbete. Det motiverar att Socialdemokraterna får gult ljus.

Miljöpartiet instämde i förslaget 2010 utan kommentar. Partiet har sedan dess föreslagit större anslag i jämförelse med regeringens. Miljöpartiet har föreslagit 10 och 25 miljarder mer i anslag än regeringen. I motionerna nämns flera områden inom Kemikalieinspektionens verksamhetsområde som pengarna ska gå till. Naturskyddsföreningen ger därför ett gult ljus i miljöomdöme, eftersom partiets insatser inte fullt motsvarar löftet.

Sverigedemokraterna har i en budgetmotion hävdade att partiet på sikt vill se en höjning av anslagen men att budgeten inte tillåter detta. Däremot har partiet efter utskottsbehandling röstat för regeringens förslag. Partiet får därmed gult ljus.

11. Miljögifter och barn

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har tagit vissa steg mot en giftfri miljö för barn

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😊	😊	😊	😐	😊	😊	
Gjort	😊	😐	😊	😐	😐	😐	😐	😞

EU:s REACH-förordning ersätter stora delar av de tidigare kemikaliereglerna i EU och Sverige. För att uppnå det svenska miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö till 2020 behövs stora förändringar i både REACH och andra relevanta lagstiftningar. Samspel mellan nationella, europeiska och internationella insatser är avgörande. Inom EU kan ett medlemsland gå före och ta egna initiativ, genom att aktivt driva på behov av förändring av gemensamma EU-regler eller införa nationella förbud, som i sig stimulerar regelutveckling inom EU (och dessutom stärker skyddet på hemmaplan). Mot den bakgrunden utvecklades Naturskyddsföreningens förslag 2010 om att införa nationella begränsningar för miljögifter i varor som barn kommer i kontakt med.

Inför förra valet instämde alla regeringspartier i förslaget förutom Folkpartiet som menade att Sverige i första hand borde verka genom EU. Under mandatperioden har flera initiativ tagits av regeringen för att minska farliga kemikalier som barn kommer i kontakt med och utredningar pågår fortfarande. Ett förbud mot bisfenol-A (BPA) har införts för lack och ytskikt i förpackningar för livsmedel särskilt avsedda för barn upp till tre år. Dessvärre tilläts ämnet fortfarande i bland annat andra matförpackningar. En KD-ledamot har lämnat in en enskild motion om att all användning av BPA bör förbjudas och framhållit att frågan är viktig att driva aktivt både på nationell nivå och på EU-nivå. Motionen avslogs av utskottet.

Regeringen har också lämnat ett förslag till EU:s kemikaliemyndighet ECHA om att införa starkare begränsningar av bly. Inga åtgärder för att reglera deka-BDE har dock genomförts efter att det tidigare nationella förbudet upphävdes. Inte heller några nationella begränsningar angående att fasa ut nonylfenoletoxilat och PFOA i varor som barn kommer i kontakt med har införts. I en proposition från 2013 föreslår regeringen en skärpt kemikaliepolitik och offensiva EU-förslag, där barnens roll sätts i fokus. Denna anger att Sverige huvudsakligen bör verka inom EU, men att det finns ett visst utrymme för nationella regler. Sammanfattningsvis har regeringspartierna tagit initiativ för att begränsa farliga ämnen som barn kommer i

kontakt med, men Naturskyddsföreningen konstaterar att deras agerande inte har varit tillräckligt kraftfullt i förhållande till vallöftet. Därför får alla Allianspartierna gult ljus.

Vänsterpartiet instämde i förslaget 2010 och har under mandatperioden engagerat sina ledamöter med att föreslå nationella begränsningar för alla de ämnen Naturskyddsföreningen nämner i förslaget. Naturskyddsföreningen menar att Vänsterpartiet har uppfyllt miljöloftet och får grönt ljus. Socialdemokraterna instämde även i föreningens förslag inför förra valet. Tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet har Socialdemokraterna under mandatperioden krävt förbud mot BPA i alla livsmedelsvaror. Gemensamt har partierna även motionerat om att regeringen kraftfullt ska driva på i EU för att särskilt farliga ämnen ska förbjudas helt och att andra ska klassas med större försiktighet än tidigare och få tuffare gränsvärden. Även om Socialdemokraterna har arbetat aktivt för att fasa ut BPA, så har det i granskningen inte framkommit att partiet agerat för att fasa ut de andra farliga ämnen som anges i Naturskyddsföreningens krav. Detta anser vi att indikerar en bristande helhetssyn på barns exponering för kemikalier, vilket motiverar ett gult ljus.

Miljöpartiet har tillsammans med Vänsterpartiet varit drivande i frågan att införa nationella begränsningar av samtliga ämnen i Naturskyddsföreningens förslag. Tillsammans har de kritiserat regeringen för att vara passiv och att endast i undantagsfall vilja överväga nationell lagstiftning inom det icke-harmoniserade området. Sammantaget tilldelas Miljöpartiet grönt ljus i frågan.

Sverigedemokraterna har under mandatperioden lämnat in en motion som uppmärksammar barns exponering för kemikalier i livsmedel och att medlemsländerna måste få möjligheten att fatta nationellt avvikande beslut. Partiet har vid två tillfällen motionerat om att förbjuda kemikaliegruppen parabener i produkter avsedda för småbarn (vilket inte omfattades av vårt förslag och vilket är ett tveksamt förslag eftersom i första hand ett fåtal parabener är problematiska). Naturskyddsföreningen har däremot inte kunnat finna att Sverigedemokraterna i övrigt har verkat för att höja ambitionsnivån för några andra kemikalier. Därför får partiet rött ljus.

Naturvård

12. Skogsskydd

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har fattat beslut som successivt urholkat skogsskyddet

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😐	😊	😞	😊	😐	😐	
Gjort	😐	😞	😐	😞	😞	😞	😞	😞

Väl fungerande ekosystemtjänster utgör grunden för ett fungerande samhälle. En hållbar användning av naturens resurser bygger i hög grad på att skydda tillräckliga arealer av skog för att säkerställa den biologiska mångfalden och ekologiska funktioner som skogens långsiktiga produktionsförmåga. Naturskyddsföreningen beräknade 2010 att kostnaderna för att uppfylla internationella åtaganden om att skydda minst 17 procent av skogsmarkerna, som Sverige undertecknat, innebar att riksdagen fram till 2020 måste öka de årliga anslagen för skogsskydd i statsbudgeten.

Centerpartiet ställde sig uttryckligt mot Naturskyddsföreningens förslag 2010. Kristdemokraterna ansåg att frågan om skogsskydd måste diskuteras ytterligare och Moderaterna svarade att partiet först behövde utvärdera miljömålen och inte föregripa den utvärderingen. Folkpartiet var det enda av regeringspartierna som rejält ville höja ambitionen för skogsskyddet. Hos de tillfrågade oppositionspartierna fanns ett stöd för förslaget hos både Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Socialdemokraterna svarade att partiet ville öka anslaget utan att ännu fastslå ett tydligt mål för områdesskydd.

Under mandatperioder har regeringen fortsatt den successiva nedmonteringen av anslaget för biologisk mångfald som startade redan 2006. Genom att dela upp anslaget i nya poster och göra omfördelning av ansvar mellan myndigheter försöker regeringen uppvisa en ökad takt i skogsskyddet. Naturskyddsföreningens beräkningar visar dock att det faktiska anslaget för områdesskydd har sänkts under mandatperioden. Därför får alla regeringspartier ett rött ljus i miljöomdöme.

Vänsterpartiet har motionerat om höjningar av anslaget för biologisk mångfald med i genomsnitt 14 procent högre än regeringens anslag. Miljöpartiet har haft ännu större ambitioner i partiets budgetmotioner, och yrkat på en anslagsnivå som varit i genomsnitt 24 procent högre än regeringens förslag. Båda dessa är goda steg på vägen för att uppfylla Naturskyddsföreningens förslag från 2010, men inte tillräckliga. Därför tilldelas både Vänsterpartiet och Miljöpartiet gult ljus för sina insatser.

Granskningsfrågor

- 12. Skogsskydd:** Höj anslaget för skydd av skog så att minst ytterligare 350 000 hektar skogsmark nedan gränsen för fjällnära skog och minst 100 000 hektar ovan gränsen skyddas formellt i jämn takt de kommande tio åren.
- 13. Stärk skogsvårdslagen:** Lagstifta om en sanktionsavgift för brott mot 30 och 31 §§ i skogsvårdslagen.
- 14. Jaktbrott:** Kriminalisera förberedelse och försök till grovt jaktbrott.
- 15. Vargjakt:** Stoppa licensjakten på varg så länge stammen inte uppnått gynnsam bevarandestatus.

Socialdemokraterna har däremot yrkat på en anslagsnivå som i förhållande till nivån i förra mandatperioden skulle innebära en sänkning av anslaget, om än inte så stor som regeringens verkställda sänkning. Socialdemokraterna får därför rött ljus.

Sverigedemokraterna har röstat för regeringens nedmontering av skogsskyddet. Under endast ett budgetår har partiet föreslagit en marginell anslagshöjning jämfört med regeringens förslag. Sverigedemokraterna får rött ljus i miljöomdöme.

13. Stärk skogsvårdslagen

Kommentar: Riksdagen har avstått från att sanktionera den stora andel skogsavverkningar som bryter mot lagen i naturvårdshänseende

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😊	😊	😞	😐	😊	😐	
Gjort	😊	😊	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Skogsstyrelsens uppföljning 2010 av ett stort antal avverkningar fann att var tredje undersökt fall inte uppfyllde lagens krav på naturvårdshänsyn. Med anledning av det förhållandet, som gällt länge, föreslog den statliga Skogsutredningen tidigare att en sanktionsavgift skulle

införas i skogsvårdslagen för att påföras vid brott mot hänsynsbestämmelserna. Det skulle innebära ett alternativ med en mer direkt effekt än att lämna in en åtalsanmälan, vilket skulle bidra till en skärpt efterlevnad av skogsvårdslagen. På regeringens uppdrag har Miljömålsberedningen utrett bland annat frågan om ansvarsbestämmelser och den föreslog sanktionsavgifter i ett betänkande 2013. I efterföljande propositioner har dock regeringspartierna inte lyft upp förslaget.

Naturskyddsföreningen noterade 2010 en skiftande inställning till förslaget att införa en sanktionsavgift bland de borgerliga partierna. Centerpartiet svarade nej, Folkpartiet och Moderaterna var tveksamma, och Kristdemokraterna instämde i förslaget. Även om de borgerliga partierna föreslog sanktionsavgifter i Miljömålsberedningen har dock inte regeringen anammat förslaget under den gångna mandatperioden. Inget av de borgerliga partierna har lämnat in motioner som kan kopplas till förslaget. Naturskyddsföreningen tilldelar därför samtliga regeringspartier rött ljus för sina insatser i frågan.

Vänsterpartiet instämde i Naturskyddsföreningens förslag 2010 och har i flertalet motioner förespråkade en översyn av skogsvårdslagstiftningen och att effektiva sanktionsmöjligheter för brott mot hänsynsreglerna i skogsvårdslagen utreds. Partiet har även lämnat in ett förslag om att införa sanktionsavgifter för brott mot skogsvårdslagen. Vänsterpartiet får därför grönt ljus för sina insatser.

Socialdemokraterna instämde i förslaget 2010 och har i motioner under den gångna mandatperioden efterfrågat en tydligare lagstiftning och att någon form av sanktion införs för skogsägare som inte sköter sina åtaganden. Partiet skriver i motioner att det borde vara möjligt att överväga införandet av en sanktionsavgift för avverkningar som inte uppfyller miljöhänsynskraven. Naturskyddsföreningen tolkar uttalandet som ett försök att gå förslaget till mötes. Partiet får därför grönt ljus. Även Miljöpartiet ställde sig bakom förslaget 2010 och har vid upprepade tillfällen under mandatperioden uppmärksammat brister i skogsvårdslagstiftningen och efterfrågat regeringsförslag på sanktionsavgifter samt andra åtgärder som behövs för

att skogsvårdslagen ska följas. Det motiverar att partiet får grönt ljus.

Däremot har vi inte funnit stöd för slutsatsen att Sverigedemokraterna i något avseende varit engagerat i frågan. Partiet deltar heller inte alls i Miljömålsberedningens arbete, inte i någon fråga, till skillnad från alla andra riksdagspartier. Vi ger partiet rött ljus.

14. Jaktbrott

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har agerat kraftfullt för kriminalisera jaktbrott

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	
Gjort	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊

I Sverige pågår illegal jakt på den starkt hotade vargstammen. Därför har både Brottsförebyggande Rådet och regeringen under föregående mandatperiod ställt sig bakom att försök och förberedelse till grovt jaktbrott ska kriminaliseras. Dåvarande regering angav att den skulle återkomma till frågan i annat sammanhang. För att verka för ett riksdagsbeslut uttryckte Naturskyddsföreningen förslaget inför förra valet. Samtliga tillfrågade partier instämde också i förslaget.

Regeringen har under nuvarande mandatperiod realiserat ett förslag som utvecklades i en promemoria från Justitiedepartementet strax innan riksdagen stängde inför valet 2010. I en proposition från 2011 föreslog regeringen ändringar i ett antal lagar om kampen mot organiserad brottslighet. Däribland att kriminalisera försök och förberedelse till jaktbrott. Med acklamation utan att något parti reserverade sig röstade riksdagen igenom lagförslaget som innebär att Naturskyddsföreningens förslag är uppfyllt. Alla partier får således grönt ljus som miljöomdöme för deras insatser i denna fråga.

15. Vargjakt

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har fortsatt att ignorera såväl vetenskapen som EU-lagar

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😞	😊	😞	😞	😞	😞	
Gjort	😊	😐	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Regeringen har återkommande fått kritik från både svenska domstolar och EU-kommissionen för att bland annat bryta mot EU:s art- och habitatdirektiv genom att tillåta licensjakt på varg trots att den inte uppnått gynnsam bevarandestatus. Naturskyddsföreningen presenterade inget förslag i frågan i förra valet, men gjorde så i valet 2006. Som indikation på hur partierna förhöll sig i frågan för fyra år sedan har vi använt riksdagspartiernas svar i en enkät från Svenska Rovdjursföreningen, som Naturskyddsföreningen samarbetar med i rovdjursfrågor.

Inget av regeringspartierna lämnade ett svar som kan tolkas som att det ställer sig bakom Naturskyddsföreningens förslag. Vänsterpartiet menade att vargen måste uppnå gynnsam bevarande status för att licensjakt ska kunna tillåtas. Socialdemokraterna svarade att licensjakt och skyddsjakt är en del av den regionala förvaltning partiet förordar, men att licensjakt endast ska ske när det finns ett uttryckt behov. Miljöpartiet svarade att partiet inte vill tillåta licensjakt på varg förrän vargstammen har gynnsam bevarandestatus och tillägger att det inte är möjligt att inrikta licensjakten på genetiskt defekta individer.

Under mandatperioden har frågan utretts och regeringen la fram en rovdjursproposition under hösten 2013 som på ett tydligt sätt lade grunden för en ny omfattande licensjakt på varg och som dessutom har medfört att politiker i riksdagen – inte experter på Naturvårdsverket – ska besluta om rovdjurens bevarandestatus. Detta gick tvärs emot uttalanden i tidigare utredningar som framhållit att det är myndighetsexperternas uppgift att bedöma.

Enstaka ledamöter från såväl Folkpartiet som Moderaterna har motionerat om att förbjuda licensjakt till dess vargen uppnår gynnsam bevarandestatus. Motionerna har

däremot avslagits i utskottsbetänkanden, och partiledamöterna har varit trogna partipiskan när frågan varit uppe för omröstning i kammaren. Centerpartiet och Kristdemokraterna har inte motionerat i frågan. Alla regeringspartier får därför rött ljus.

Vänsterpartiet har motionerat om att regeringens reglering av licensjakten är otillräcklig och att licensjakt endast ska tillåtas när vargen uppnått gynnsam bevarandestatus. Vänsterpartiet röstade också mot regeringens senaste proposition, vilket föranleder att partiet får grönt ljus. I beredningen av regeringspropositionen 2013 ställer sig Socialdemokraterna positivt till att i begränsad och kontrollerad form tillåta licensjakt på varg. Partiet föreslår dock att referensvärden för gynnsam bevarandestatus ska fastställas av Naturvårdsverket i samverkan med Jordbruksverket, inte av riksdagen. Socialdemokraterna har i vissa fall ställt sig bakom förslag i motioner från andra oppositionspartier som är helt i linje med vårt förslag från 2010. Vi anser att Socialdemokraternas något otydliga ställning i frågan motiverar gult ljus i miljöomdöme.

Miljöpartiet har i flertalet motioner under den gångna mandatperioden kritiserat regeringens förda vargpolitik och krävt att licensjakten ska avskaffas så länge vargen inte har gynnsam bevarandestatus. Även Miljöpartiet röstade emot regeringens proposition, på samma grunder som Vänsterpartiet, vilket styrker att partiet tilldelas grönt ljus.

Sverigedemokraterna har inte självt lyft frågan under mandatperioden, men ställer sig positivt till regeringens senaste proposition om att tillåta licensjakt. Därför får partiet rött ljus.

Övergripande miljöpolitik

16. Miljö kvalitetsnormer

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har avvisat reformer som tvingar fler att verka för beslutade normer för miljön

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😊	😊	😞	😊	😊	😞	
Gjort	😞	😞	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Det finns i dag miljö kvalitetsnormer för buller, luft och vatten. Kommuner och myndigheter har huvudansvaret för att normerna följs, men ett visst ansvar finns även hos olika verksamhetsutövare. Under föregående mandatperiod genomfördes en statlig utredning om åtgärdsprogrammen för miljö kvalitetsnormerna. En av utredningens slutsatser var i enlighet med Naturskyddsföreningens förslag 2010 att skärpa lagstiftningen så att normerna efterföljs i högre utsträckning. I en proposition som lades fram strax innan förra riksdagens upplösning bortsåg däremot den föregående Alliansregeringen från detta förslag. Trots det svarade både Folkpartiet och Kristdemokraterna i valrörelsen 2010 att de instämde i förslaget. Centerpartiet angav att partiet inte stödde förslaget. Moderaterna hävdade att frågan inte gick att besvara.

Under den gångna mandatperioden har Naturskyddsföreningen i granskningen inte kunnat finna att något av regeringspartierna vidtagit ytterligare initiativ för att ge åtgärdsprogrammen rättsverkan mot enskilda eller ge föreskriftsrätt åt kommuner (snarare har partierna verkat åt andra hållet i exempelvis Miljömålsberedningen). Därför får alla partier i Alliansen rött ljus.

Vänsterpartiet var 2010 positivt till Naturskyddsföreningens förslag. Partiet har inte lämnat in några egna motioner, men har röstat för vissa delar av Miljöpartiets motioner som syftar till att stärka åtgärdsprogrammen. I en reservation skrev Vänsterpartiet och Miljöpartiet gemensamt att regeringen på sikt bör kunna ”vidta åtgärder mot kommuner som inte följer åtgärder i åtgärdsprogrammet”. Dock har partiet inte ställt sig bakom de delar i motionerna som är direkt relaterade till kravet. Därför bedömer vi att Vänsterpartiets insatser som gult ljus.

Socialdemokraterna instämde i förslaget 2010, men an-

Granskningsfrågor

- Miljö kvalitetsnormer:** Stärk miljö kvalitetsnormerna i miljöbalken genom att ge åtgärdsprogram rättsverkan gentemot enskilda, inklusive föreskriftsbefogenheter för myndigheter.
- Miljöskatteväxling:** Öka miljöskatterna och minska skatterna på arbete oberoende av om det totala skattetrycket ökar eller minskar.
- Gröna nationalräkenskaper:** Komplettera de årliga nationalräkenskaperna med att redovisa hur naturkapitalet (i fysiska och ekonomiska termer) i Sverige ökar eller minskar samt redovisa prognoser för förändringen av naturkapitalet utifrån den föreslagna politiken.

såg att det först krävs en full översyn av miljöbalken utan att fördelarna med dagens ordning går förlorade. Naturskyddsföreningen har inte funnit att Socialdemokraterna under mandatperioden arbetat aktivt för att sätta frågan på agendan. Partiets bristande insatser för att uppfylla miljöloftet motiverar ett rött ljus.

Miljöpartiet instämde i Naturskyddsföreningens förslag 2010 med tillägget att partiet motionerat om denna lagändring under föregående mandatperiod. Under denna mandatperiod är Miljöpartiet det enda parti som lämnat in motioner om att stärka åtgärdsprogrammen och ge rättsverkan gentemot enskilda för att klara miljö kvalitetsnormerna. Detta gör att Miljöpartiet får grönt ljus.

Granskningen visar att Sverigedemokraterna under mandatperioden inte har strävat efter att belysa eller höja ambitionerna på området. Partiet får därför rött ljus.

17. Miljöskatteväxling

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har försämrat Sveriges internationella rykte som föregångsland i miljöskatter

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😞	😞	😊	😊	😊	😊	😊	
Gjort	😞	😞	😊	😊	😊	😊	😊	😞

Statistik från Eurostat visar att Sverige sedan millennieskiftet successivt sänkt miljöskatternas andel av den totala skattebasen. Från att ha varit ett internationellt föregångsland med avseende på miljöskatter under 1990-talet är Sverige numera ett genomsnittsland. Under den gångna mandatperioden har en utökad grön skatteväxling varken varit

motorn i de skatteförändringar som genomdrivits av regeringen eller en stark fråga i kritiken mot regeringen hos oppositionspartierna. Detta trots att samtliga regeringspartier ställde sig bakom Naturskyddsföreningens förslag om en ökad miljöskatteväxling inför förra valet. Miljöpartiets miljöloften om att sträva efter miljöskatteväxling innebar dessutom att det fanns en majoritet för förslaget om miljöskatteväxling vid mandatperiodens inledning.

Under den gångna mandatperioden har Alliansregeringen både sänkt inkomstskatterna genom det femte jobbsskatteavdraget och i marginell mån höjt miljöskatterna genom framför allt en höjning av fordonskatten 2014. Koldioxidskatten har inflationsjusterats förutom för den lätta industrin, där riksdagen efter regeringens initiativ har beslutat att minska tidigare skattelättnader i två separata steg från 21 till 30 procent av den generella koldioxidskattenivån 2011 och därefter till 60 procent 2015. Sammantaget har ändå miljöskatternas andel av den totala skattebasen inte ökat under mandatperioden. Inget av de borgerliga partierna har heller motionerat i frågan om systematisk miljöskatteväxling. Termerna grön skatteväxling och miljöskatteväxling har i kammardebatter av C- och M-ledamöter främst använts som kritik mot oppositionspartier som inte vill sänka inkomstskatterna. Regeringspartiernas skattepolitik har dock inte varit lika långtgående som det samlade vallöftet förespråkar. Granskningen motiverar därför ett gult ljus för regeringspartierna.

Inget av oppositionspartierna har heller drivit miljöskatteväxling som principfråga under mandatperioden. Socialdemokraterna har inte ägnat frågan stor uppmärksamhet i debatter och motioner, och ledamöter från Vänsterpartiet har understrukit att Sverige i första hand behöver höjningar av skatter för miljöskadligt beteende. Eftersom detta agerande principiellt går mot förslaget om miljöskatteväxling får både Vänsterpartiet och Socialdemokraterna rött ljus i miljöomdöme.

Ledamöter från Miljöpartiet har i kammardebatter framhållit att de är villiga att samtala med regeringen om systematiska miljöskatteväxlingar. Partiet har på egen hand föreslagit en rad höjningar av miljöskatter, men röstat mot

regeringens förslag på inkomstskattesänkningar. Partiet har på egen hand föreslagit momsändringar för reparationer, som i praktiken innebär skattesänkningar för arbeten men inte alls i tillräcklig utsträckning för att uppfylla miljöloftet. Det motiverar ett gult ljus för Miljöpartiet.

För Sverigedemokraterna har frågan om miljöskatteväxling inte varit aktuell. Partiet har varken motionerat eller debatterat i sakfrågan, vilket medför ett rött ljus.

18. Gröna nationalräkenskaper

Naturskyddsföreningens kommentar:

Riksdagen har avvisat reformer som tvingar fler att verka för beslutade normer för miljön

	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD
Sagt	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😞	
Gjort	😊	😞	😊	😞	😞	😞	😞	😞

Att komplettera de årliga nationalräkenskaperna med att redovisa hur naturkapitalet ökar eller minskar samt redovisa prognoser för förändringen av naturkapitalet utifrån den föreslagna politiken är ett förslag som syftar till att placera förmodade miljökonsekvenser i centrum för politiken. Naturskyddsföreningen hade brett stöd till förslaget inför valet 2010. Endast Moderaterna uttryckte sig tveksamma till förslaget, men då i första hand för att partiet ansåg att det behövdes mer kunskapsunderlag.

Det framgår av granskningen att frågan i flera avseende har varit aktuellt under den gångna mandatperioden. Regeringen har tillsatt två utredningar som specifikt behandlat frågan. De mest centrala utredningsförslagen för att kunna uppnå Naturskyddsföreningens förslag har dock blivit rejält nedtonade i regeringens proposition som släpptes i slutet av mandatperioden och som i skrivande stund behandlas av riksdagen. Framför allt förslaget att inrätta en delegation för att öka synligheten för naturkapitalförändringar, och som Naturskyddsföreningen i ett remissvar föreslog borde inrättas som ett permanent program inom Regeringskansliet, har av regeringen omvandlats till nationell samordnare inom kommittéväsendet. Att tilldela

uppdraget att öka förståelsen om politikens inverkan på naturen till en enskild tjänsteman i utredningsväsendet indikerar att regeringen inte prioriterar frågan särskilt högt.

Av regeringspartierna har endast Centerpartiet och Kristdemokraterna lämnat in enskilda motioner i frågan om att komplettera BNP med indikatorer på naturkapital. Motionerna avslogs i utskotten utan att någon av partiledamöterna reserverade sig, och i kammaren rättade sig samtliga närvarande centerpartister och kristdemokrater efter utskottsförslagen. Däremot har regeringen strax innan riksdagen stängs inför valet 2014 beslutat att ge en särskilt utredare i uppdrag att kartlägga, analysera samt förstå kompletterande mått till BNP. Det anser Naturskyddsföreningen är ett steg i rätt riktning. Att det dröjt till slutet av föreliggande mandatperiod trots att frågan var högst aktuell redan under Sveriges EU-ordförandeskap 2009 är ett tecken på regeringens ovilja att tillmötesgå förslaget. Eftersom utredningarna ändå kan betraktas som nödvändiga åtgärder för att uppfylla miljölöftet får regeringspartierna gult ljus i frågan.

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen motionerat i frågan om att ersätta BNP med andra tillväxtmått. Därför får partiet ett grönt ljus i frågan. Socialdemokraterna har tangerat frågan om alternativa BNP-mått i enskilda motioner, men utan att föreslå konkreta förändringar som riksdagen behövde ta ställning till. Dessutom har Socialdemokraterna varken reserverat sig mot relevanta utskottsförslag eller röstat nej till förslag i kammaren som går emot Naturskyddsföreningens förslag. Det motiverar att partiet får rött ljus. Miljöpartiet har motionerat om att i ökad utsträckning använda och redovisa moderna välfärdsåtgärder i regeringens politikutformning. Miljöpartiet får därför grönt ljus.

Sverigedemokraterna har som parti varken motionerat eller röstat för förslagen att komplettera de årliga nationalräkenskaperna med redovisningar av naturkapitalet. Partiet tilldelas därför rött ljus.

Mer information om riksdagsgranskningen

I samband med riksdagsvalet 2014 publicerar Naturskyddsföreningen det fullständiga granskningsunderlaget på sin webbplats www.naturskyddsforeningen.se/val. För den som i efterhand vill komma åt materialet är det bara att kontakta ansvarig sakkunnig vid Naturskyddsföreningens rikskansli.

Bilaga 1: Naturskyddsföreningens valenkät 2010 och partiernas svar

Bilaga 2: Granskningsunderlag

Naturskyddsföreningen

Ge oss kraft
att förändra
Pg.90 1909-2

Naturskyddsföreningen. Box 4625, 11691 Stockholm.
Tel 08-702 65 00. info@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen är en ideell miljöorganisation med kraft att förändra. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, skapar lösningar samt påverkar politiker och myndigheter såväl nationellt som internationellt.

Föreningen har cirka 203 000 medlemmar och finns i lokal-föreningar och länsförbund över hela landet. Vi står bakom världens tuffaste miljömärkning Bra Miljöval.

www.naturskyddsforeningen.se

Bra Miljöval